

Tiedusteluihin vastaaminen

KANTELU

Yhdistys on oikeuskanslerille 5.11.2023 osoittamassaan kantelussa arvostellut Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) menettelyä. Kantelija arvostelee sitä, ettei ELY-keskus ole vastannut yhdistyksen 3.4.2023 tekemään tiedusteluun. ELY-keskus ei kantelun mukaan ole myöskään vastannut tiedustelun vastausajankohtaa koskeviin arviointipyyntöihin. Yhdistys on 11.10.2023 lähettänyt ELY-keskukselle uuden tiedustelun, mutta ei ole saanut vastausta tähänkään tiedusteluun.

Yhdistys arvostelee ELY-keskuksen menettelyä myös siltä osin kuin ELY-keskus suosittelee metsänkäyttöilmoituksiin antamissaan vastauksissa sellaisia materiaaleja, jotka ovat yhdistyksen mukaan luonnonsuojelua haittaavia. Kantelun mukaan ELY-keskus rikkoo sekä luonnonsuojelulain 9 §:ssä säädettyä velvollisuuttaan edistää ja valvoa luonnonsuojelua että hallintolain 6 §:n säännöstä viranomaisen toimivallan käytöstä.

SELVITYS

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut selvityksen 22.3.2024.

VASTINE

Kantelija on 13.5.2024 antanut selvityksestä vastineen.

RATKAISU

Selvitys

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on selvityksensä mukaan vastannut kantelijan 3.4.2023 ja 11.10.2023 lähettämiin kirjeisiin kirjallisesti 30.1.2024 sen jälkeen, kun on saanut tiedoksi kantelijan asiasta tekemän kantelun. Vastaamattomuus on selvityksen mukaan johtunut asian käsittelijäksi osoitetun virkamiehen sekaannuksesta sen suhteen, onko asia jo muiden virkamiesten käsiteltävänä. ELY-keskus kertoo selvityksessään tehneensä korjaavat toimenpiteet, jotta vastaavalta tilanteelta välttäisiin jatkossa.

Kantelijan väitteeseen luonnonsuojelulain ja hallintolain rikkomisesta ELY-keskus toteaa, että neuvontavelvollisuutta täyttäessään ELY-keskus arvioi aina tapauskohtaisesti annettavan asiantuntija-arvioinnin laajuutta, maastokatselmuksen tarvetta sekä viittaa neuvonnan ohella metsänomistajille sekä metsäalan toimijoille suunnattuun neuvontamateriaaliin, kuten Tapio Oy:n neuvontamateriaaliin sekä Metsäkeskuksen oppaaseen. Tapio Oy:n neuvontamateriaalia tai Metsäkeskuksen opasta ei ole esitetty eikä ole tarkoitus esittää luonnonsuojelulain soveltamisohjeena eikä viranomaisen toimintaa luonnonsuojelulain valvontatehtävässä yksinomaan ohjaavana materiaalina. ELY-keskuksen viittaus metsänkäyttöilmoitusten vastauksissa näihin materiaaleihin liittyy osaltaan neuvontavelvollisuuden täyttämiseen, jolloin ELY-keskuksen käsityksen mukaan voidaan muun ohella viitata neuvontamateriaaleihin sekä maanomistajille ja muille metsäalan toimijoille laista tulevaan vastuuseen noudattaa luonnonsuojelulain säännöksiä arvioidessaan toteutettavaksi suunniteltuja toimia suhteessa liito-oravan esiintymiseen alueella ja luonnonsuojelulaista tuleviin suojeluvaatimuksiin.

Selvityksen liitteenä on ELY-keskuksen kantelijalle 30.1.2024 lähettämä vastaus.

Arviointi

Hallintolain (434/2003) 7 §:ssä säädetään viranomaisen palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 8 §:n perustelujen mukaan säännös hallintoasian hoitamiseen liittyvästä neuvonnasta ilmentäisi lähinnä vaatimusta menettelyllisestä neuvontavelvollisuudesta. Tämä edellyttäisi, että viranomainen antaa asiakkailleen neuvoja esimerkiksi siitä, miten asia pannaan viireille ja mitä asiakirjoja tulee esittää asian vireillepanemiseksi. Menettelyneuvontaan kuuluisi myös tietojen antaminen viraston käytännöstä, kuten käsittelytavasta ja -vaiheista. Viranomaisen on huolehdittava siitä, että asiakkaalla on selkeä käsitys menettelyllisten oikeuksiensa käyttämisestä. Asiakkaan mahdolliset väärinkäsitykset menettelyllisistä kysymyksistä olisi pyrittävä oikaisemaan. ([HE 72/2002 vp](#), s. 57–58).

Hallituksen esityksen mukaan neuvontavelvollisuutta täydennettäisiin viranomaiselle asetetulla yleisellä velvoitteella vastata asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Asioinnilla tarkoitettaisiin paitsi hallintoasian hoitamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden suorittamista myös tosiasialliseen hallintotoimintaan liittyvää asiointia viranomaisessa. Vaikka säännösehdotuksessa ei ole täsmennetty vastaamisveloitteen piiriin kuuluvien kysymysten ja tiedustelujen sisältöä, näiltä olisi edellytettävä riittävää selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Käytännössä vastaamisvelvoite koskisi asiallisia ja riittävän yksilöityjä kysymyksiä ja tiedusteluja. Säännös ei sen sijaan velvoitaisi viranomaista vastaamaan laajoihin ja yleisluontoisiin tiedusteluihin (ks. edellä mainittu HE 72/2002 vp, s. 58).

Vastaamisen edellyttämään aikaan saattavat lain perustelujen mukaan tapauskohtaisesti vaikuttaa tiedustelun kohteena olevan asian laatu ja monitahoisuus sekä se, edellyttääkö vastauksen antaminen selvitysten hankkimista tai muita erityisiä toimenpiteitä.

Laillisuusvalvontakäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että viranomaisen tulisi lähtökohtaisesti vastata sellaiseen asialliseen ja sen toimivaltaan kuuluvaan riittävästi yksilöityyn yhteydenottoon, johon lähettäjä selvästi jää odottamaan vastausta. Vastaamisvelvollisuus edellyttää tapauskohtaista harkintaa ja rajanvetoa sen suhteen, milloin asiakas on menettelyneuvonnan tai tiedon tarpeessa ja milloin kysymys on enemmänkin mielipiteen tai tyytymättömyyden ilmaisusta, asiakaspalautteesta tai toimenpide-ehdotuksista.

Kantelijan tiedusteluun on lopulta ELY-keskuksesta vastattu lähes 10 kuukauden kuluttua ensimmäisen tiedustelun lähettämisestä. Vastauksessaan ELY-keskus on kertonut näkemyksensä kantelijan esittämiin yksilöityihin kysymyksiin. Vastaaminen ei näkemykseni mukaan ole kuitenkaan tapahtunut hallintolain tarkoittamalla tavalla ilman aiheetonta viivytystä. ELY-keskus ei myöskään ole vastannut asian käsittelyaikaa koskeviin kantelijan tiedusteluihin.

Kantelussa arvostellaan ELY-keskuksen menettelyä myös siltä osin kuin ELY-keskus suosittelee metsänkäyttöilmoituksiin antamissaan vastauksissa sellaisia materiaaleja, jotka kantelijan näkemyksen mukaan haittaavat luonnonsuojelua.

Totean tältä osin, että ELY-keskuksen tehtävistä on säädetty muun muassa luonnonsuojelulain 9 §:ssä. ELY-keskus toteaa selvityksessään, että neuvontamateriaalia ei ole esitetty luonnonsuojelulain soveltamisohjeena. ELY-keskuksen käsityksen mukaan metsänkäyttöilmoituksiin annettavissa vastauksissa voidaan muun ohella viitata neuvontamateriaaleihin sekä maanomistajille ja muille metsäalan toimijoille laista tulevaan vastuuseen noudattaa luonnonsuojelulain säännöksiä arvioidessaan toteutettavaksi suunniteltuja toimia.

Minulla ei saadun selvityksen perusteella ole perustetta todeta ELY-keskuksen menetelleen lainvastaisesti tai laiminlyöneen velvollisuuksiaan antaessaan vastauksia metsänkäyttöilmoituksiin.

Toimenpide

Kiinnitän Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen huomiota sen hallintolaissa säädettyyn velvollisuuteen vastata käsittelyaikaa koskeviin tiedusteluihin ja käsitellä asia ilman aiheetonta viivytystä.

Asia ei anna aiheutta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama